

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 2. Utrùm voluntas moveatur ab intellectu, à phantasia & ab appetitu materiali; quomodo moveatur, & quibus actibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

sistoles & diaholes cordis, cum tali contractione vel explicatione orificiorum ejus. Hinc talis impulsio sanguinis in tali copia, cum tali velocitate vel tarditate, in tales corporis partes, ipsis etiam fortasse valis sese, propter talem appulsu spirituum animalium in tali copia, cum tali velocitate vel tarditate, sic contrahentibus aut explicantibus, & motu vermiculari in hanc vel illam partem agitantibus. Hinc talis immutatio corporis, talis passio.

Ex his facile intelligitur, 1. Quomodo objectum præsens possit excitare passionem in corpore, anima ad id nihil planè conferre, sed è contra, quantum potest, repugnante. 2. Quomodo idem possit objectum absens, sed aliàs sensu externo perceptum. Nam si, objecto absente, phantasma ab eo relictum in cerebro, de novo excitetur, quod pluribus modis fieri potest etiam invita anima, similem priori commotionem equalabit in organo sensus interni: unde similiter excitabuntur spiritus animales, &c. 3. Quomodo anima ipsa possit excitare passiones: potest enim cauare hanc vel illam commotionem in organo sensus interni, considerando hoc vel illud objectum, excitando hoc vel illud phantasma. 4. Quomodo possit anima passiones à se, vel aliunde excitationes continuare, promovere, minuire, compeicere. Potest continuare, promovere, quia potest continuare, promovere commotionem organi interni, continuando, promovendo perceptionem objecti, quod per illam commotionem attingitur. Potest minuire, extinguere, quia potest objectum priori oppositum considerare, & considerando, motum priori oppositum eiere in organo interno, qui posterior motus priorem extinguit, si major est; vel saltem retardat, si est minor. Quia autem motus posterior, qui initio minor est priore, sensim augetur, continuando & promovendo considerationem objecti oppositi, sensim minuitur, & tandem extinguitur motus prior, continuando & promovendo considerationem objecti oppositi. Anima igitur, ut sic loquar, nauta est, corpus navigium, organum sensus interni gubernaculum, quo navis modo aliditur ad scopulos, excitando, modo ab illis eximitur, sedando passiones, quæ voluntatem pellunt ad turpia & inhonesta; modo in medio mari secundo cursu fertur, cum excitantur, foverunt & promoventur passiones, quibus voluntas ad præclara quæque & honesta accenditur.

ARTICULUS II.

Utrum voluntas moveatur ab intellectu, à phantasia & ab appetitu materiali; quomodo moveatur, & quibus alitibus.

RESPONSIO I.

Voluntas moveatur ab intellectu.

Prob. Voluntatem moveri ab intellectu, nihil aliud est, quàm voluntatem agere ex prævia cognitione intellectus. Atqui voluntas agit ex prævia cognitione intellectus, immò non potest agere nisi ex prævia cognitione intellectus: voluntas enim non fertur in incognitum. Ergo, &c. Itaque intellectus movet voluntatem, proponendo illi objectum, quod prosequitur vel averfatur. Objectum autem tribus modis proponi potest voluntati ab intellectu. 1. Ut bonum tantum, & tunc voluntas non potest illud non amare. 2. Ut malum tantum, & tunc voluntas non potest illud non odisse. 3. Partim ut bonum, & partim ut malum, & tunc voluntas potest illud amare vel non amare, illud amare vel odisse pro arbitrio.

RESPONSIO II.

Intellectus potest movere voluntatem per judicium quodlibet practicum.

Prob. Triplex est judicium practicum, unum scilicet generale, quo mens judicat in communi aliquid esse vel non esse agendum; alterum particulare hypo-

Simonet Theol. Tom. 2.

theticum, quo mens judicat aliquid hic & nunc esse vel non esse agendum, si talis intentio habeatur; tertium etiam particulare, sed absolutum, quo mens absolute & simpliciter judicat, aliquid esse vel non esse agendum hic & nunc. Atqui quolibet ex illis judiciis intellectus movere potest voluntatem: quolibet enim ex illis judiciis posito, voluntas operari potest, quia quodlibet ex illis judiciis proponit voluntati objectum vel ut bonum, vel ut malum; & hoc ipso quod voluntati proponitur objectum vel ut bonum, vel ut malum, voluntas potest circa illud operari.

Propter eandem rationem intellectus movere potest voluntatem per judicium speculativum, & apprehensionem complexam, quia scilicet posito judicio speculativo, aut apprehensione complexa, voluntas operari potest: cum judicium speculativum & apprehensio complexa proponant voluntati objectum vel ut bonum, vel ut malum. Certè visio beatifica est tantum apprehensio complexa, & tamen cum ea voluntas operatur. Item judicando virtutem esse quid pulcrum, & vitium esse quid turpe, voluntas accenditur ad amorem virtutis, & ad odium vitii.

RESPONSIO III.

Phantasia movere potest voluntatem, mediante intellectu.

Prob. Nam intellectus sæpè judicat aliquid esse appetendum vel fugiendum, quia phantasia tale objectum tali modo percipit. Ergo sæpè contingit ut voluntas appetens vel fugiens aliquod objectum, quia intellectus judicat illud esse appetendum vel fugiendum, appetat vel fugiat illud, quia phantasia tale objectum tali modo percipit: quod est, voluntatem moveri à phantasia, mediante intellectu.

RESPONSIO IV.

Appetitus materialis potest movere voluntatem.

Prob. Nam voluntas sæpè ita sollicitatur ab appetitu materiali, ut moribus ejus obsequatur. Mover autem voluntatem appetitus materialis tum immediate, tum mediatè, seu mediante intellectu. Mover immediate, in quantum anima percipiens immutationem factam in corpore, sollicitatur ad prosecutionem vel ad fugam objecti, hoc ipso quod hæc immutatio grata est vel ingrata. Mover mediatè, in quantum sæpè contingit, ut voluntas prosequatur vel fugiat objectum aliquod, quia mens judicat illud esse prosequendum vel fugiendum, quod, seculsa passione, non judicaret: nam communiter de rebus judicamus, pro ut actu afficimur. Passiones autem sic movent voluntatem, ut non eam necessitent; potest enim saltem cum auxilio gratiæ illis resistere: possunt tamen ita vehementes esse, ut ulum rationis tollant, & tunc voluntas necessitatur.

ARTICULUS III.

Utrum voluntas moveat alias potentias, & eis imperet, & quomodo.

Nota. Imperium est actio, qua superior movet & applicat inferiorem ad agendum. Duplex est, politicum scilicet & desporicum. Politicum est illud, cui interior reluctari potest; desporicum verò, cui reluctari non potest inferior. Utrumque iterum duplex, directum & indirectum. Directum est illud, quo superior per se immediate; indirectum quo non per se, sed per alium movet & applicat inferiorem ad agendum.

RESPONSIO I.

Voluntas imperat intellectui, sed politicè tantum.

Prob. 1. pars. Voluntas applicat intellectum ad agendum. Nam v. g. cum volumus, studia intermitimus, & ad illa redimus, cum volumus. Ergo, &c.

Prob. 2. pars. Intellectus resistere potest, & sæpè resistit voluntati. Sic sæpè, quantumcumque velimus mentem

Y 3